

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

היכל תשיעי
קובץ שלשלת האור
שער שלישי

לקוטי שיחות

בתרגום חפשי ללשון הקודש

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

○

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

●

ויקרא

(חלק יז — שיחה ב)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ואחת לבריאה

מחזור הראשון של לימוד הלקוטי שיחות
שבוע פרשת ויקרא, איז ניסן, ה'תשפ"א (ב)

LIKKUTEI SICHOT
TARGUM L'LOSHON HAKODESH

Copyright © 2021

by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718
editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

ויקרא ב

הפסוק⁵, „ונרצה לו לכפר עליו“: „ונרצה לו – על מה הוא מרצה כו' על עשה ועל לאו שניתק לעשה“. כלומר, אמנם קרבן עולה הוא קרבן נדבה שאין אדם מחוייב בהבאתו, אבל קרבן זה „מרצה“ ומסיר מן האדם „חובה“, חיוב של עונש, ונמצא שקרבן עולה אף הוא שייך ל„חובה“.

ועפ"ז מובן סדר הדברים – תחילה קרבן עולה, לאחריו חטאת ולבסוף אשם: כיון שקרבן עולה מרצה על עשה ולא הניתק לעשה, היינו על עבירה קלה יותר מאשר בקרבן חטאת הבא לכפר על עבירות חמורות – „דבר שזדונו לאו וכרת“⁶, הרי אדם עלול יותר⁷ לעבור ח"ו על עבירה כזו, וממילא החיוב בקרבן עולה מצוי יותר מן החטאת⁸; ומכל מקום החטאת

א. בסדר הקרבנות שדיניהם מבוארים בפרשתנו באו תחילה קרבן עולה, מנחה ושלמים, שהם קרבנות נדבה¹, כמו שפירש רש"י תיכף בתחילת הפרשה² על הנאמר „אדם כי יקריב מכס" – „כשיקריב, בקרבנות נדבה דיבר הענין“; ולאחריהם – חטאת ואשם, שהם קרבנות חובה.

ואינו מובן: אמנם יש הכרח מן הכתוב לדברי רש"י ש„בקרבנות נדבה דיבר הענין“³, אבל יש לשאול על הכתוב גופא: מפני מה פתחה התורה בקרבנות נדבה תחילה? לכאורה, לכל לראש נחוצה ידיעת דיני קרבנות חובה שאדם מחוייב בהבאתם, ורק לאחר מכן בא מקומם של קרבנות שהם נדבה בלבד.

ומאחר שזוהי קושיא בפשט הכתובים – היה לו לרש"י ליישבה. ועל כרחק צריך לומר שבפשוטו של מקרא אין כאן קושיא מלכתחילה (או שתירוץ הדברים עולה מתוך פירוש רש"י לעיל)⁴.

ב. לכאורה יש ליישב זאת (בדוחק על-כל-פנים) על-פי פירושו רש"י על

(5) שם, ד. – ואף שלכאורה הקושיא היא על פרש"י לפני זה (פסוק ב') – כיון שהיא קושיא בכללות הפרשה (ולא בפ' תיבה וכיו"ב) – הרי כל הפרשה הוא המשך אחד. (6) פרש"י פרשתנו ד, ב.

לפמ"ש ברמב"ן וגו"א (א, ד) דעולה באה רק על מזיד (וראה גו"א שם, דלכן עולה כליל לה), וחטאת באה רק על שוגג (פרש"י הנ"ל) צ"ע מה עלול יותר, אבל הרי לא נחית רש"י בפירושו בעולה לבאר האם (ע"ד הפשט) באה בכל אופן או רק במזיד.

(7) ע"ד הכלל שכתבו רש"י כמ"פ לפניו (משפטים כא, כח, כב, יז, שם, כא, שם, ל), „דיבר הכתוב בהווה“ – ועד"ז מסתבר לומר גם בנוגע לקדימה בסדר.

(8) ראה זבחים ז, א: אין לך אדם מישראל שאינו מחוייב עשה.

(1) מלבד „מנחת בכורים“ (ב, יד וברש"י). ובדרך אגב – „קרבן ראשית“ (שם, יב וברש"י). (2) א, ב. (3) ראה מפרשי רש"י. ונתבאר בארוכה בלקוטי שיחות ח"ב שיחה א לפרשתנו. (4) כמדובר כמה פעמים. וראה לקוטי שיחות חט"ז ע' 458 ובהערות שם. וש"נ.

קרבנות ציבור שייכים (בעיקר) לזמנים מיוחדים בשנה (שבת, יום־טוב וכו'); משא"כ קרבנות יחיד (נדבה או חובה) יכולים לבוא בכל עת – ולכן פותחת פרשת הקרבנות בקרבנות יחיד¹¹ [ואילו דיני קרבן תמיד – הבא פעמיים בכל יום – אכן נכתבו כבר קודם לכן, בפרשת תצוה¹²].

אבל טעם זה מבאר רק את הקדמת קרבנות יחיד לקרבנות ציבור, ועדיין תמוה וטעמא בעי – למה לא נזכרו דיני קרבנות ציבור כלל בפרשת ויקרא¹³ (או בפרשת צו), אלא רק בפרשיות אחרי¹⁴, אמור¹⁵ ו(בעיקר בפרשת) פינחס¹⁶?

ד. והביאור בכל זה:

מפשטות הכתובים נמצא, שפסוקי הקרבנות שבפרשתנו וב(חלקה הראשון של) פרשת צו נאמרו בטרם (המסופר

(11) לכאורה עד"ו אפשר לתרץ גם טעם הקדמת קרבנות נדבה לקרבנות חובה – דקרבנות חובה (דיחיד) תלוין במקרה מסויים (חטא וכו') דאיש מסויים, משא"כ נדבה דאפשר לכל אהד ואהד להביא נדבה בכל עת – אבל עדיין חסר ביאור, כי סוף־סוף הוה ליה להקדים דינים שמוכרח לדעתם (של קרבנות חובה) ואח"כ אלו שהן רק נדבה.

(12) כט, לח ואילך.

(13) לבד הנסמן בהערה 1. חטאת הצבור – ד, יג ואילך.

(14) טז, ה ואילך.

(15) פרק כג.

(16) פרק כח־כט.

ד, יג ואילך. ולהעיר מפרש"י בא יב, ו ד"ה קהל עדת ישראל – מ"ט, הרי אי אפשר לצבור מבלי שיקדמו לו יחידים. וראה ספר המאמרים תיש"ע ע' 31 בהערה שם. ואכ"מ.

קודמת לאשם – לפי שהחטאת באה על כמה וכמה עבירות, ואילו האשם בא רק על ענינים מסויימים.

אך ביאור זה אינו מתקבל, שהרי אם הקדים הכתוב את העולה (לא משום שהיא קרבן נדבה, אלא) בגלל שייכותה ל"חובה" ("מרצה כו' על עשה כו'") – אזי אין מקום כלל להפסיק (בין העולה והחטאת) בקרבנות נדבה אחרים, מנחה ושלמים?

ובהכרח לומר שאכן כוונת הכתוב כאן להקדים קרבנות נדבה לפני קרבנות חובה; והקדמת קרבן עולה לקרבן חטאת היא מצד היותו קרבן נדבה⁹.

ג. ויובן בהקדים תמיהה נוספת: למה פתח הכתוב כאן בקרבנות (חובה של) יחיד ולא בקרבנות ציבור – לכאורה איפכא מסתברא: תחילה יש לצוות על מה שנוגע לציבור כולו, ורק לאחר מכן על מה שנוגע ליחידים?

לכאורה היה אפשר ליישב¹⁰:

(9) אלא ש"ל, דא' מהטעמים שמקדים עולה לשאר קרבנות נדבה, הוא לפי שיש בו גם "קצת" חובה, ככפנים.

(10) בדוחק י"ל: א) יחיד צריך להזהיר יותר מן הצבור, כי אפשר שיתרשל כו' (להעיר מביצה ה: ב: עדות מסורה לב"ד ביצה לכל מסורה). ב) צבור ה"ה קיבוץ יחידים* ולכן מתחיל בדיני קרבנות יחיד, ואח"כ – קרבנות של צבור העשוי מיחידים.

(* ולא שצבור הוא מציאות בפ"ע, ולא (רק) צירוף של הרבה יחידים [ראה מרז"ל יבמות (נז, א): קהל גרים לא איקרי קהל. ועוד. וראה הוריות (ו, א) ותמורה (טו, ב. טז, א) דאין הצבור מת. ובר"ה (ז, רע"ב) שצריך למוסרו יפה יפה. וראה מפנע"צ פ"ד ס"ב י"ד]. ו"ל שכן הוא גם עד"ה הפשט – ראה ויקרא

שיות ויקרא וצו היו נוגעים²¹ (לא רק ליום השמיני למילואים, אלא) לכל שמונת ימי המילואים²².

ולפיכך לא היה צורך לצוות כאן על קרבנות ציבור (דיום-טוב וכו') האמורים בפרשיות אחרי, אמור ופינחס, שכן לא נאמרו כאן אלא הקרבנות שדיניהם (יכולים להיות) נוגעים תיכף בשעת מעשה.

ואפילו קרבנות ציבור שהוקרבו בימי המילואים ואינם בכלל „אותן שנצטוו בו ביום“²³ (כקרבן מוסף דשבת וראש חודש²⁴) – הרי מאחר שהמקריב קרבנות ציבור אלו בימי המילואים היה משה (כמו שכבר פירש רש"י לעיל²⁵), אין כל הכרח להורות לכל בני ישראל (כהתחלת הפרשה – „דבר אל בני ישראל“) את דיני קרבנות אלו²⁶,

(21) וצ"ע אם ע"ד ההלכה היו מקריבים קרבנות יחיד בז' ימי המילואים.

(22) בגו"א שמיני (ט, כג) כתב – לדעת רש"י – „שודאי לא הקריב בימי המילואים אלא קרבנות השייכים למילואים כו' כמו שלא הקריב התמידים כו'“ – אבל ראה פרש"י פינחס כח, ד. וראה בארוכה לקוטי שיחות ח"ו ע' 230 ובהערה שם (לדעת רש"י עשו כל העבודות בז' ימי המילואים).

(23) שהקריב אהרן – ראה פרש"י פקודי מ, כט.

(24) ראה פרש"י שמיני י, טז. וראה ראב"ע פקודי מ, ב. מפרשי רש"י צו ח, ב.

(25) תצוה כט, כב. שם כד. פקודי מ, כט „אף ביום השמיני כו' והקריב קרבנות צבור כו'“.

(26) וגם פ' התמיד דפ' תצוה לא נאמרה לבני"י כי אם למשה (בעיקר*) לימי המילואים, והציווי לבני"י (לדורות) הוא בפ' פינחס (כח, א ואילך) – ראה פרש"י פינחס שם, ד.

(* ראה חזקוני פינחס כח, ד – בדעת רש"י.

לאחרי זה, אשר) „קרא משה לאהרן גו' קח לך עגל וגו'“¹⁷ – סדר חינוך אהרן ובניו בשמיני למילואים. ואם כן, מובן בפשטות ההכרח לצוות על דיני העולה וכו', שכן אהרן ובניו היו צריכים לדעת את דיניהם של קרבנות אלו כדי שיוכלו להקריבם בשמיני למילואים¹⁸.

וכשם שכך הוא בנוגע לציוויים לאהרן ובניו, שהיו צריכים לדעת כיצד להקריב את הקרבנות בשמיני למילואים – כן הדבר בנוגע לציוויים (שבפרשיות ויקרא וצו) לכל ישראל, שהיה עליהם לדעת איזה קרבן יוכלו (או יתחייבו) להביא תיכף לאחר הקמת המשכן בשמיני למילואים.

ובפרט אם תמצוי לומר¹⁹ (שגם) פרשת ויקרא ופרשת צו נאמרו בתחילת שבועת ימי המילואים²⁰ –

אזי יתכן שהדינים המבוארים בפר-

(17) ר"פ שמיני.

(18) ראה צו ו, יב ואילך. וראה פרש"י שמיני ט, טז: „ויעשה כמשפט – המפורש . . . בויקרא“.

(19) ראה רמב"ן פקודי מ, ב. ס"פ פקודי. צו ח, ב. נשא ז, א.

(20) ואף (שרק) באמצע פ' צו (ח, ב) כתב רש"י „פרשה זו נאמרה שבועת ימים קודם הקמת המשכן שאין מוקדם ומאוחר בתורה“, דעפ"י אפשר לומר דס"ל דפ' ויקרא (וחלק) פ' צו שלפנ"ו הן בהמשך לס"פ פקודי (מ, יז ואילך) ששם מדובר בהקמת המשכן בשמיני למילואים (ראה פרש"י פקודי שם, כט. לא. ר"פ שמיני. רמב"ן פקודי מ, ב. דלא כבראב"ע שם ובר"פ שמיני) –

אבל י"ל, כי שם יש הכרח שנאמרה בתחילת ימי המילואים, ולכן פרש"י ד„פרשה זו נאמרה (בבירור) ז' ימים קודם הקמת המשכן; משא"כ פ' ויקרא (וחלק) פ' צו ספק בדבר, ואפ"ל בב' אופנים.

ולכן נאמרו בכתוב תחילה הקרבנות שעלול וקרוב הדבר שיובאו בימי המילואים – קרבנות נדבה, ורק לאחר מכן – דיני קרבנות חובה.

ו. הביאור בפנימיות הענינים בטעם שפתח הכתוב תחילה בקרבנות נדבה – יובן בהקדים:

ידוע בענין הקרבנות, שהעיקר הוא כוונת ומחשבת האדם בעת הבאת הקרבן, וכמאמר רז"ל³², "אחד המרבה ואחד הממעט ובלבד שיכוון לבו לשמים"; וגם בקרבנות הבאים לכפר על האדם, הנה כפרה זו היא בעיקר מצד מחשבת האדם, וכביאור הרמב"ן³³, שבעת הבאת קרבן צריך האדם המקריב לחשוב, "כי חטא לאלקיו בגופו ונפשו וראוי לו שישפך דמו וישרף גופו לולא חסד הבורא שלקח ממנו תמורה כו' דמו (דהקרבן) תחת דמו נפש תחת נפש כו'", ומכח זה יכפר הקרבן.

ודבר זה ניתן ללמדו גם מן השם "קרבן", שאחד מפירושו הוא – מלשון קירוב, דהיינו שעבודת הקרבן היא לקרב את הכוחות והחושים לה'³⁴.

נשא (ז, ג) משנה וכתב (ומפרש) דברי ר"ב "להתנדב כאן בתחלה" וקאי על העגלות והבקר – ובהם גם הנתינה ללויים הייתה בתחלת היום. וראה לקוטי שיחות חט"ז ע' 424 הערה 3.

(32) מנחות בסופה. הובא בפרש"י פרשתנו א, יז*. וראה פרש"י פרשתנו ב, א.

(33) פרשתנו א, ט. וראה ספורנו שם, ב. ועוד.

(34) ראה ספר הבהיר ס"ו מו (קט). ועייג"כ

מפני שמשוה בודאי ידע איזה קרבן להביא ובאיזה אופן²⁷, כשם שידע את פרטי הדינים של כל הקרבנות שהקריב בשבעת ימי המילואים (כולל קרבן יום השבת, קרבן חטאת וכו').

ה. עפ"ז מובן הטעם שפתח הכתוב בקרבנות נדבה תחילה (ולא בקרבנות חובה):

כיון שבימי המילואים עסקינו, הרי לא מסתבר שבימים אלו נכשלו בני ישראל בחטאים²⁸ ונתחייבו בקרבן חובה; ובפרט בשמיני למילואים, כאשר היתה השראת השכינה במשכן²⁹, שהיא "עדות לישראל שויתר להם הקב"ה על מעשה העגל"³⁰.

לעומת זאת, מסתבר שפיר שבני ישראל – שנתנתם עבור מלאכת המשכן היתה בנדיבות גדולה ביותר³¹ – הביאו קרבנות נדבה לאחר הקמת המשכן, מיד בשעת הכושר הרא"שונה³¹.

(27) אלא שבתורה לא נאמר בפירושו רק ציווי על קרבן תמיד.

(28) להעיר מפרש"י תצוה כט, לו. שמיני ג,

יז, נשא ז, טז.

(29) פקודי מ, לד.

(30) פרש"י ר"פ פקודי. וראה פרש"י שמיני

(ט, כג) דכל שבעת ימי המילואים, "היו ישראל נכלתים ואומרים כו' כל הטורח שטרחנו שתשרה שכינה בינינו ונדע שנתכפר לנו עון העגל כו'".

(31) ויקהל לה, כא ואילך. לו, היז.

(31*) ואף שהנשיאים התנדבו, בחנוכת

המזבח תחילה" (פרש"י ויקהל לה, כז) – הרי

נדבת הנשיאים כולם הייתה בח' למילואים

(כפשוטו הכתובים (נשא ז, א ואילך) – תיכף

כשסיים משיחת המשכן כו'). ולאח"ז (גם ביום

השמיני למילואים) יכלו כל בני' להביא נדבות

[נוסף לזה ש"ל (כנ"ל בפנים) שהביאו גם ב'

ימי המילואים (לפני, חנוכת המזבח)]. ובפרש"י

(* ראה לקוטי לוי יצחק לזהר בשלח ע' סט"ע (ובשיחה ג לפרשתנו ט"ג ואילך). נתבאר בשיחת ש"פ בשלח תשל"ו.

בכל איש ישראל קיימת נדיבות הלב והכוונה מצד פנימיותו ונשמתו.

וזהו גם מה שמצינו בקרבנות פסוק³⁷ "יקריב אותו מלמד שכופין אותו, יכול בעל כרחו ת"ל לרצונו, הא כיצד כופין אותו עד שיאמר רוצה אני", וכפי שמבאר זאת הרמב"ם³⁸ (בנוגע לגט): „מאחר שהוא רוצה להיות מישראל ורוצה הוא לעשות כל המצות ולהתרחק מן העבירות, ויצרו הוא שתקפו, וכיון שהוכה עד שתשש יצרו ואמר רוצה אני, כבר גרש לרצונו”.

וכשם שהדבר אמור ביחס לדין „לרצונו”, כן הוא בנוגע לכל הכוונות הנדרשות בהקרבת הקרבן, ובכלל זה אף מה שקרבן הוא מלשון קירוב הכוחות והחושים לקב"ה כנ"ל, שדבר זה ישנו בפנימיות בכל אחד מישראל, וכתורת אדמו"ר הזקן הידועה³⁹: יהודי אינו רוצה ואינו יכול להיות נפרד מאלקות.

ח. עפ"ז מובן גם הטעם שבני ישראל נקראו כאן בכתוב בשם אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל (כי יקריב מכם) (היינו מבני ישראל⁴⁰ שאליהם נאמרו הדברים): שם „אדם”

37) קידושים נ, רע"א. וש"נ. הובא בפרש"י כאן פסוק ג'. רמב"ם ה"ל מעה"ק פ"ד הט"ז.

38) ה"ל גירושין ספ"ב.

39) ראה היום יום ע' עג. ובכ"מ [להלן בתרגום מאידיש ללשון הקודש].

40) כפשוטו של מקרא – משא"כ נכרים. וגם ע"ד ההלכה (תו"כ כאן) הרי ממשך שזהו לכפר על עשה כו' כנ"ל. וראה מנחות עג, ב (ובכ"מ) דמכתוב אחר מרבינן גם נכרים. וראה תו"כ כאן אדם לרבות גרים (והאריך בפי' המלבי"ם). ואכ"מ. וראה לקוטי שיחות שם ע' 5 ואילך.

ועפ"ז אינו מובן: מאחר שעיקר הקרבנות הוא (לא מעשה ההקרבה, אלא) מחשבת האדם לפני ובשעת ההקרבה, איך יתכן שלא נזכר בתורה דבר אודות המחשבה והכוונה וכו'³⁵?

ולפיכך הקדים הכתוב את דיני קרבנות נדבה – שכל הקרבתם אינה אלא מחמת נדיבת הלב (לשמים). בכך מלמדת התורה שכוונת הלב היא ההקדמה הכללית לכל ענין הקרבנות – זו הנקודה העיקרית של כל הקרבנות, גם של קרבנות חובה.

וזהו גם מה שדייק רש"י בלשונו וכתב „בקרבנות נדבה דיבר הענין”³⁶ – היינו „ענין” הקרבנות בכללותו; כל הקרבנות הם בעצם קרבנות נדבה, לפי שבכל הקרבנות העיקר הוא נדיבות הלב וכוונת מקריב הקרבן.

ז. בעומק יותר:

הכוונה ונדיבות הלב הנדרשת בכל הקרבנות, קיימת בעצם ובפנימיות בכל אדם ואדם מישראל; אין זאת אלא שבקרבנות נדבה – שמביא האדם (לא משום שהוא מחוייב ומוכרח בזה, כי אם) בתור נדבה אישית מרצונו הטוב – ניכרת הפנימיות שלו בגילוי.

ולכן אין על כך ציווי בתורה, ודברי רש"י אינם אלא תיאור המציאות – „בקרבנות נדבה דיבר הענין”: כל הקרבנות הנם קרבנות נדבה, כי

זהר ח"ג ה, א. של"ה מס' תענית (ריא, ב). פרי עץ חיים שער התפלה פ"ה.

35) רק שצ"ל „לרצונו” (פסוק ג'). וראה לקמן בפנים ס"ז.

36) ראה לקוטי שיחות ח"ב ע' 1 הערה 2 (הביאור ע"ד הפשט).

„אדם” שהיא רמז בלבד, „מה אדם הראשון כו”?

אלא הביאור בזה הוא:

אדם הראשון „הכל היה שלו” רק בתחילת בריאתו, בהיותו בגן עדן קודם חטא עץ הדעת⁴⁶; וזהו הרמז בפירוש רש”י: בחינת „אדם” – „אדמה לעליון” – שישנה בכל איש ישראל, היא בדוגמת אדם הראשון בהיותו קודם החטא. האדם נמצא בדרגא שבה הוא למעלה מענין החטאים⁴⁷, ועל-כּלפנים לא יתכן אצלו חיוב של קרבן כפרת חטא. ונקודה זו מתגלה ובאה לידי ביטוי בקרבנות נדבה, הנאים (לא על חטא, אלא) מצד נדיבות הלב של איש ישראל להיות קרוב (קרוב מלשון קירוב, כנ”ל) לאלקות.

אולם מאידך, נקודה זו ישנה גם בשאר כל הקרבנות (אפילו בקרבנות הנאים על חטא), כנ”ל, כי תיכף

(46) כן הוא ע”פ תנחומא (צו א) „שלא היה (אדם) גזול מאחרים שהוא היה יחידי בעולם” – ואדם היה יחידי רק לפני החטא – וגם אז הרי ביום שנברא אדם נבראה חוה (פרש”י בראשית א, כז), ובו ביום נולדו קין והבל ובנות כו’ (פרש”י שם ד, א. ושם: קודם שחטא ונטרד מג’ע) – ראה בכל זה לקוטי שיחות שם (ע’ 6-7).
ואף לפמשנות בלקוטי שיחות שם, שכוונת רש”י „הכל היה שלו” משמע שזהו במשך כל ימי חייו, והטעם כי כשנברא נעשה הכל שלו ואח”כ שוב לא פקע קנינו, עיי”ש – בכ”ז „הכל היה שלו” כפשוטו, היה רק כשהיה יחידי, שהרי קין והבל היה להם שדה וצאן וכו’ (שם, ב). ובפשטות זהו ע”י שאדם הראשון נתן כל זה לבניו וכו’ במתנה. ראה בכל זה בלקוטי שיחות שם.

(47) ראה זהר ח”ג טז, א. וראה שם יג, ב. וראה ד”ה באתי לגני תשי”ג פ”ב. לקוטי שיחות חיי”ז ע’ 5 ואילך.

הוא על שם „אדמה”⁴⁰ לעליון⁴¹ – הנשמה, שהיא חלק אלקה ממעל ממש⁴² וישנה ב„כל איש ישראל”⁴³ אחד צדיק ואחד רשע⁴⁴, ומצד זה קיימים בכל בני ישראל נדיבות הלב והרצון להיות קרוב לאלקות.

וזהו גם הטעם (על-פי „ינינה של תורה”) למה שפירש רש”י על מה שנאמר „אדם” – „למה נאמר, מה אדם הראשון לא הקריב מן הגזל שהכל היה שלו אף אתם לא תקריבו מן הגזל” – דלכאורה אינו מובן: מצינו בגמרא⁴⁵ שהגזל נתמעט מן האמור „מכס”, ולמה נקט רש”י שמיעוט גזל הוא מן התיבה

(40*) לשון הכתוב – ישעיה יד, יד.
(41) של”ה חלק תושב”כ פ’ וישב דרוש צאן יוסף בסופו (שא, ב). ובכ”מ. עש”מ מאמר אכ”ח ח”ב פל”ג. ועוד.
(42) תניא רפ”ב.

(43) לכאורה י”ל דכך נברא, אבל ע”י בחירתו אפ”ל אח”כ באופן דלבי חלל בקרבי שאין לו יצר הרע (כדלעיל [בתניא שם] בפ”א) או להיפך שאין לו חלק באלקי ישראל (אגרת התשובה פ”ד ואילך. אגרת הקודש ס”ז. וראה ג”כ תניא ספ”ב). ויותר נ”ל שכך הוא תמיד, וכדמוכח מטעם הרמב”ם (שם) בפס”ד דגט מעושה כשר שזהו גם בנוגע לאלו שאין להם חלק כו’, ואע”פ שחטא ישראל הוא הנאמר בעכּן (סנהדרין מד, רע”א). ובלבי חלל בקרבי – ה”ז רק שאין לו יצר כו’ (ע”ד מש”נ יצר לב האדם גו’) אבל מציאותו באופן הדרוג – יש לו. – ולהעיר שנהרג.
(44) תניא פ”א. וי”ל שהוא הדיוק כאן „אחד” „ואחד”, ובכלל – לאחר אומרו „דלכל איש ישראל” מאי קמ”ל ב„אחד צדיק ואחד רשע”?

וי”ל דקמ”ל דהן צדיק והן רשע הם (לאמתתם) בדרגת „אחד”.

ועי’ פי הידוע במחז”ל (הגדה של פסח):
אחד חכם ואחד כו’ (ספר השיחות תשי”ג ע’ 74).
(45) סוכה ל, רע”א. וראה תוס’ שם ד”ה כי.

לאחר הקמת המשכן היה הבאת קרבנות נדבה, המורה על חביבות יתירה בקרב בני ישראל למשכן וכו'; ו, כמים⁴⁹ הפנים לפנים כן לב האדם [העליון⁵⁰] לאדם – אף הקב"ה הראה בשעה זו את גודל חביבות ישראל לפני השם. ולכן האריך רש"י בדבר.

י. וענין נוסף בזה:

ידוע⁵¹ שנתנית הכח לעבודת הקרבנות היא „ויקרא אל משה“. והנה, כנ"ל בארוכה, עיקר עבודת הקרבנות הוא נדיבות הלב, וזהו שהקדים הכתוב „ויקרא אל משה“ שהוא לשון חבה: נדיבות לב זו של בני ישראל כלפי הקב"ה נובעת מן החביבות שמראה הקב"ה לישראל, „ויקרא אל משה“⁵².

ועפ"ז מובן גם סיום דברי רש"י „אבל לנביאי אומות העולם נגלה עליהן בלשון עראי וכו" – דלכאורה: מה נוגע כאן החילוק בין „ויקרא“ האמור במשה ל„ויקרא“ האמור בנביאי אומות העולם? – אלא הענין בזה הוא כנ"ל:

בנדיבות לב זו שבכל אחד ואחד מישראל, מבלי הבט על מצבו בחיצוניות, מתבטא החילוק בין ישראל לאומות העולם: ישראל הם בעצם טוב וקדושה, והענינים הבלתי-רצויים שבהם נובעים רק (כלשון הרמב"ם⁵³) מכך ש„יצרו הוא שתקפו“; משא"כ

משמחליט איש ישראל להביא קרבן לכפר על חטאו, מתגלית בחינת „אדם שבו, שלמעלה מענין החטאים (כאדם הראשון קודם החטא, כנ"ל)^{47*}, ובכח זה נמחה החטא ומתכפר לגמרי⁴⁸ – „לכפר עליו“.

ט. על-פי כל הנ"ל מובן גם מה שהקדים כאן הכתוב „ויקרא אל משה“, וכמו שכתב רש"י באריכות שזהו „לשון חבה, לשון שמלאכי השרת משתמשים בו וכו" – דלכאורה: (א) למה נקט כן הכתוב רק בפרשת הקרבנות? (ב) למה האריך רש"י כל-כך בענין זה ש„ויקרא“ הוא לשון חבה וכו'?

והביאור בזה: כאמור לעיל, הדבר הראשון שבקשו בני ישראל לעשות

(47* בלקוטי תורה פרשתנו (א, ב) דא' זעירא דויקרא „היינו הארת הכתר... ובדברי הימים נאמר אדם באלף מאתון וברבן והוא בחינת אדם הראשון כמו שהיה לפני החטא כו"'. ובאור התורה כאן (כרך ג' ע' תשכ"ז) – ע"פ לקוטי תורה לאריז"ל כאן – דא' זעירא דויקרא הוא מצד הירידה במשה מצד חטא העגל כו'.

ואין בזה סתירה למבואר בפנים ד„אדם“ הנאמר כאן הוא ע"ד בחינת אדם הראשון כמו שהיה לפני החטא – כי בנידון זה אין נפק"מ בין צדיק מעיקרא (א' רבתי) לבעל תשובה (שצריך להיות בשפלות כו' – א' זעירא – כי „לכפר עליו“ דכאן בא לאחר החטא, שמקור כולם הוא חטא העגל).

וזהו אפילו בדרגה זו שצריך לכפותו שיאמר רוצה אני – על אחת כמה וכמה שפלות וא' זעירא דבעל תשובה דימי המילואים דמשכן (שהיה הוכחה – שנתכפר חטא העגל ובאופן דסלחתי כדברך), ודמשה רבנו ע"ה בכלל – וכידוע פ"י אדמו"ר הזקן בזה (ספר השיחות הש"ת ע' 68. נת' בארוכה בלקוטי שיחות ח"י ע' 1 ואילך).

(48 ראה אגרת התשובה פ"ב: וכן ונרצה כו'.

(49 משלי כז, יט.

(50 ראה אור התורה עה"פ. וש"נ.

(51 ד"ה באתי לגני תשי"ב פ"ה בתחילתו.

(52 „כי כל נפש ונפש מבית ישראל יש בה

מבחינת משה רבנו ע"ה“ (תניא פמ"ב. וראה אגרת הקודש ס"ט כז (ביאור)).

(53 נעתק לעיל בפנים ס"ז.

אומות העולם, „אם יש בהם איזה דבר טוב ה"ז דבר נוסף"54.

ושרשו של חילוק זה הוא בכך

שבבני ישראל ישנה בחינת „ויקרא אל משה", חיבת הקב"ה לישראל, ומצד חיבתו של הקב"ה לישראל ובחירתו בהם, הרי הם לעולם קשורים ומאוחדים בפנימיות באלקות.

(54) מאמר דש"פ בראשית תרנ"ט.

(משיחות ש"פ ויקרא תשל"ב, תשל"ג)

